

This is especially necessary if the formula or algorithm for calculating the redemption price of financial instruments has not been made public or they were amended unilaterally.

For further research necessary see more detailed study of linkages private and public law, depending on the legal regime of information.

Key words: intellectual agoraphobia, pricing information, insider information, internal information, market manipulation, communications, wrongful use, measures, the effectiveness, polity.

УДК 346.2

I. С. БАСОВА

ДО ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ – ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Надано загальну характеристику внутрішньо переміщених осіб в Україні станом на сьогодні. Розглянута проблематика соціального захисту внутрішньо переміщених осіб - дітей як суб'єкту права соціального забезпечення. Проведено уточнення у частині розмежування таких понять, як: діти – ВПО та ВПО – діти. Встановлена класифікація внутрішньо переміщених осіб за суб'єктною визначеністю. Розкритий зміст таких категорій, як “дитина війни”; діти, які перебувають у складних життєвих обставинах; діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів.

Ключові слова: внутрішньо переміщені особи, внутрішньо переміщені особи – діти, “дитина війни”.

Басова И. С. К проблеме правового статуса внутри перемещенных лиц – детей в Украине

Изложена общая характеристика внутренне перемещенных лиц на сегодня. Рассмотрена проблематика социальной защиты

© БАСОВА Ирина Сергіївна – аспірант відділу проблем цивільного, трудового та підприємницького права Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України

внутренне перемещенных лиц – детей как субъекта права социального обеспечения. Проведено уточнение в части разграничения таких понятий, как: дети – ВПЛ и ВПЛ – дети. Установлена классификация внутренне перемещенных лиц за субъектной определенностью. Раскрыто содержание таких категорий, как “дети войны”; дети, находящиеся в сложных жизненных обстоятельствах; дети, пострадавшие вследствие военных действий и вооруженных конфликтов.

Ключевые слова: внутренне перемещенные лица, внутренне перемещенные лица – дети, “дети войны”.

Basova Iryna. Concerning the problem of the legal status of internally displaced persons - children in Ukraine

In this article general characterization of internally displaced persons in Ukraine as of today is provided. The issues of social protection of internally displaced people - children as a subject of social security law is studied. A clarification concerning distinction of such concepts as: children - IDPs and IDPs – children is presented. The classification of internally displaced persons by subjective certainty is determined. The content of such categories as "child of war"; children being in difficult life circumstances; children affected by military operations and armed conflicts is revealed.

Key words: internally displaced persons, internally displaced persons - children, "child of war".

Термін “внутрішньо переміщені особи” став відомий та актуалізувався в сучасній Україні у зв’язку зі збройними протистояннями в окремих районах Луганської та Донецької областей, тимчасовою окупацією Автономної Республіки Крим і м. Севастополя. Мешканці цих регіонів відчували реальну небезпеку для життя і здоров’я, вимушено змінили своє місце проживання та праці. Контрольовані українською владою території стали другою домівкою для багатьох родин, що були свідками збройного протистояння, втратили роботу, документи, матеріальні цінності, нажиті протягом всього життя. Процес

такого вимушеного переміщення й адаптації на новому місці проживання супроводжується безліччю соціальних, економічних, правових та психологічних проблем, вирішення яких можливе за сприяння державного регулювання, в першу чергу соціального. Особливо стресовою і травматичною ця ситуація стала для дітей, інвалідів, осіб похилого віку.

Поява такої категорії осіб, як внутрішньо переміщені особи, стала викликом для держави, суспільства та сучасної науки права соціального забезпечення, випробуванням на здатність підтвердити визначену Конституцією України соціальну спрямованість державної політики. Виділення останніх в окрему категорію стало ключовим питанням у спроможності держави гарантувати належний та достатній соціальний захист не тільки соціально незахищеним категоріям громадян, а й надати соціальну допомогу особам, які опинилися у скрутному становищі.

Згідно із статистичними даними Міністерства соціальної політики України¹ станом на 4 липня 2016 року на облік взято 1 790 267 переселенців, з яких близько 180 тис. – діти. Більша частина переселенців географічно розміщуються на територіях Луганської та Донецької областей, що перебувають під контролем українського уряду, а також на територіях Харківської, Дніпропетровської, Київської областей та м. Київ. Менший відсоток розподіляється в областях Західної України.

Проблема масових вимушених переміщень для української держави, науки та права не є новою. Історії відомі непоодинокі факти масового вимушеного переселення українського населення з місць їх постійного проживання, а саме: “евакуація” українського населення на підставі Угоди від 9 вересня 1944 року (“Обмін населенням”), проведена владою Республіки Польща у 1947 році акція “Вісла”, репресивна депортаційна політика СРСР (кінець 40-х – початок 50-х рр. ХХ століття) – політика “радянзації”, виселення кримських татар, будівництво гідроелектростанцій, техногенна катастрофа на Чорнобильській атомній електростанції 1986 р. Історичним дослідженням проблеми масових переселень українців в період з середини 40-х –

50 рр. ХХ ст. займалися такі науковці: І. Білас, Ю. Сливка, М. Бугай, Ю. Сорока, М. Литвин, В. Кіцак, Н. Лобас-Данилиха, Т. Пронь, Й. Надольський, І. Козловський та інші. Наразі в сучасній науці зустрічаються поодинокі випадки наукового дослідження проблеми вимушеного переміщення у теперішньому її вигляді, а особливо такої категорії, як внутрішньо переміщені особи – діти, їх правовий статус у системі соціального захисту України. З позиції правової науки, вищевказану проблематику досліджували такі автори: О. Скрипнюк², О.Кудрявцева³. Разом з тим, питання глибокого наукового аналізу проблеми вимушеної міграції залишаються відкритими та малодослідженими, загалом, та соціальному забезпеченню і соціальній роботі з дітьми переселенцями в Україні зокрема. Таким чином, визначення правового статусу та шляхів удосконалення правового регулювання внутрішньо переміщених осіб – дітей є одним із головних завдань.

Законодавча база щодо правового регулювання внутрішньо переміщених осіб, насамперед особливостей соціального захисту, перебуває на шляху становлення. Сьогодні в Україні прийнято ряд нормативно-правових актів, положення яких спрямовані на правове регулювання вищевказаних осіб, а саме: Закон України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”⁴ від 20.11.2014 р. № 1706, постанови Кабінету Міністрів України “Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг”⁵ від 01.10.2014 р. № 505, “Про облік внутрішньо переміщених осіб”⁶ від 01.10.2014 р. № 509, Постанова Кабінету Міністрів України “Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам”⁷ від 08 червня 2016 року № 365 та інші.

Вищевказаним Законом визначено поняття внутрішньо переміщеної особи (далі - ВПО) в Україні, підстави набуття правового статусу ВПО, права та обов'язки такої категорії громадян, гарантії їх соціального захисту та підтримки, містить норми щодо порядку та строків розгляду заяв про оформлення, переоформлення, продовження соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам, забезпе-

чення їх соціальними та медичними послугами тощо. Відповідно до ст. 1 Закону – внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру.

Для кращого розуміння нагальних проблем ВПО, на нашу думку, останні потребують класифікації за суб'єктною визначенністю. А саме: внутрішньо переміщені особи – пенсіонери, ВПО – інваліди, ВПО – багатодітні родини, ВПО – малозабезпечені сім'ї, ВПО – матері-одиначки та ВПО – діти.

Розкриваючи зміст, важливо надати уточнення в частині термінологічного визначення. На нашу думку, варто розрізняти поняття діти внутрішньо переміщених осіб та внутрішньо переміщені особи – діти. Так, діти ВПО – це діти, які переміщуються з тимчасово окупованих територій Луганської та Донецької областей, Автономної Республіки Крим, м. Севастополя разом з батьками або одного з батьків, що мають статус внутрішньо переміщеної особи. При визначенні ВПО – дітей йдеться про всіх дітей, які переміщуються з тимчасово окупованих територій, незалежно від наявності родини та набули статусу внутрішньо переміщеної особи відповідно до чинного законодавства. Це діти – сироти, які виховуються в державних закладах, закладах охорони здоров'я або закладах соціального захисту дітей на повному державному забезпеченні, діти, які перебувають під опікою чи піклуванням, виховуються у неповній та повній родині. При розкритті проблематики нами застосовується термін ВПО – діти.

Особливе місце у науці права соціального забезпечення посідає питання визначення правового статусу внутрішньо переміщених осіб – дітей та їх правового регулювання. Так, у засобах масової інформації можна зустріти думку, що на сьогодні не визначено правовий ста-

тус дітей, які були евакуйовані з території проведення антитерористичної операції⁸.

Для більш чіткого розуміння цієї проблематики потрібно звернутися до такої категорії, як внутрішньо переміщена особа - дитина в Україні. Відповідно до Закону України “Про охорону дитинства”⁹ від 26.04.2001 № 2402 охорона дитинства в Україні є стратегічним загальнонаціональним пріоритетом. Метою державної політики є забезпечення реалізації прав дитини на життя, охорону здоров’я, освіту, соціальний захист, всебічний розвиток та виховання в сімейному оточенні.

Вимушені внутрішні переміщення із зон проведення АТО у своїй більшості супроводжуються і переміщенням дітей (батьки і діти, близькі родичі і діти, державні виховні установи і діти, заклади охорони здоров’я і діти). В обставинах такого переміщення діти стають їх безпосередніми учасниками. Тобто фактично є внутрішньо переміщеними особами та, відповідно, потребують захисту та соціального забезпечення з боку держави.

Кожна дитина, яка виховується в повній або неповній сім’ї, перебуває під опікою чи піклуванням або зростає у державному виховному закладі, є залежною від того середовища, в якому вона перебуває. Вона не спроможна через вік, психологічну нестійкість, відсутність життєвого досвіду в повному обсязі самостійно реалізувати визначені чинним законодавством права. Отримання допомоги та соціальної підтримки для внутрішньо переміщених осіб загалом та ВПО – дітей зокрема цілком і повністю залежить від дій батьків, родичів, опікунів чи піклувальників та державних виховних установ.

Першочерговим та необхідним для них є набуття статусу внутрішньо переміщеної особи. Питання отримання такого правового статусу особами, які вимушено переселилися на інші території в межах держави, включаючи дітей, визначені Законом України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”¹⁰ від 20.11.2014 р. № 1706. Особа набуває статусу внутрішньо переміщеної з моменту настання юридичного факту - внутрішнього переміщення з підстав (що є соціальним ризиком), визначених Законом, підтверд-

женого одержанням довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Статусу внутрішньо переміщеної особи може набути не тільки особа, яка досягла 18-річного віку, а й дитина. Так, дефініція ст. 4 вищевказаного Закону передбачає, що кожна дитина, у тому числі, яка прибула без супроводження батьків, інших законних представників, отримує довідку про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи. Заява, яка є необхідною для отримання довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, подається внутрішньо переміщеною особою, у тому числі неповнолітніми дітьми, особисто, а малолітніми дітьми, недієздатними особами або особами, дієздатність яких обмежено, – через законного представника. Від імені дитини, влаштованої до дитячого закладу, закладу охорони здоров'я або закладу соціального захисту дітей на повне державне забезпечення, таку заяву подає керівник відповідного закладу. Отже, наявність такої довідки надає дитині право на отримання всіх передбачених державою гарантії, в тому числі соціально-забезпечувальних. Наприклад, отримувати щомісячну адресну допомогу відповідно до постанови Кабінету Міністрів України “Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг”¹¹ від 01.10.2014 р. № 505 (для непрацездатних осіб (пенсіонери, діти) - 884 гривні на одну особу (члена сім'ї); отримувати виплати відповідно до Закону України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам”¹² від 16.11.2000 р. № 2109, або інші, пов'язані з цим регулярні виплати, отримувати необхідну безкоштовну медичну допомогу у державних закладах охорони здоров'я тощо. Тобто діти, які вимушено залишили території проведення АТО можуть отримати та набувають статус внутрішньо переміщеної особи, отже, мають право в порядку, визначеному чинним законодавством отримувати всі належні їм виплати та послуги.

Іншим питанням, яке піднімається громадськістю та народними депутатами України, є визначення правового статусу дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту на Сході України та їх соціального захисту, необхідності надання останнім статусу “дитина

війни” з впровадженням певних державних програм з питань реабілітації, лікування, санаторно-курортного забезпечення та надання інших державних гарантій.

При виробленні державної політики у сфері соціального захисту таких дітей, держава керується нормами міжнародного права. Насамперед: Верховною Радою України ратифіковані Конвенція про права дитини¹³ від 20.11.1989 р. та Факультативний Протокол щодо участі дітей у збройних конфліктах¹⁴ від 23.06.2004 р., де визначені заходи для забезпечення захисту та догляду за дітьми, яких торкається збройний конфлікт, вказується про обов’язок держав-учасниць сприяти фізичному і психологічному відновленню, соціальній інтеграції дитини, яка стала жертвою збройних конфліктів, забороняється залучення та участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах.

Підтвердженням цього є поява в національному законодавстві нових для української правової науки понять. Йдеться про такі терміни, як: а) діти, які перебувають у складних життєвих обставинах; б) діти, які постраждали внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, які закріплені у ст. 1 Закону України “Про охорону дитинства”¹⁵. Дитиною, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів є дитина, яка внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту отримала поранення, контузію, каліцтво, зазнала фізичного, сексуального, психологічного насильства, була викрадена або незаконно вивезена за межі України, залучалася до участі у військових формуваннях або незаконно утримувалася, у тому числі в полоні.

Дитиною, яка перебуває у складних життєвих обставинах є дитина, яка потрапила в умови, що негативно впливають на її життя, стан здоров’я та розвиток ... в тому числі у зв’язку з воєнними діями чи з наявністю збройних конфліктів. Таким чином, закріплюючи вищевказані поняття законодавець “наділяє” дитину певним правовим статусом. Викладене дає можливість констатувати наявність у дитини одночасно статусу внутрішньо переміщеної особи та статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, чи статусу дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах.

Вищевказаним Законом забороняється участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, включаючи вербування, фінансування, матеріальне забезпечення, навчання дітей з метою використання у збройних конфліктах інших держав або насильницьких діях, спрямованих на повалення державної влади чи порушення територіальної цілісності, а також використання дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, залучення та/або втягування дітей до не передбачених законами України воєнізованих чи збройних формуваннях, пропаганда війни. На органи державної влади покладається зобов'язання здійснювати заходи, спрямовані на проведення широкої інформаційно-роз'яснювальної роботи щодо захисту дітей від участі у воєнних діях і збройних конфліктах, заохочувати суспільство, громадські об'єднання та неурядові організації, засоби масової інформації до просвітницької роботи серед дітей, їхніх батьків, інших законних представників, а також вживати всіх можливих заходів для запобігання вербуванню та використанню дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, виявлення завербованих дітей та звільнення їх від військової служби.

Одночасно Законом визначаються заходи, спрямовані на захист таких дітей, а саме:

1) першочергове проведення відселення дітей, які опинилися чи можуть опинитися у зоні воєнних дій чи збройних конфліктів, до безпечних районів (відселення дітей проводиться разом з батьками, законними представниками або, за їхньою згодою, без супроводження чи з іншими особами),

2) заходи з встановлення місцезнаходження членів сім'ї дитини за сприянням громадських, благодійних, волонтерських, гуманітарних організацій,

3) створення умов для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації, соціальної реінтеграції таких дітей та інший комплекс послуг, спрямованих на мінімізацію чи повне подолання складних життєвих обставин.

Окремо варто наголосити на ідеях про надання таким дітям статусу “діти війни”. Однакові за звучанням терміни “дитина війни”

мають різні змістовні характеристики. Тут йдеться про таке тлумачення: термін “дитина війни” як особа – громадянин України, якій на час закінчення (2 вересня 1945 року) Другої світової війни було менше 18 років (ст. 1 Закону України “Про соціальний захист дітей війни”¹⁶ від 18.11.2004 № 2195). Тобто, на сьогодні – це виключно особи похилого віку. Що стосується дітей, які були евакуйовані з зон проведення АТО та (або) отримали фізичні (психологічні) травми, – це особи, яким не виповнилося 18 років. Тобто, на сьогодні – це “діти за віком”. Вживання терміна “діти війни” в сучасних обставинах, при відсутності законодавчого визначення подій, що тривають в окремих регіонах Луганської та Донецької областей, як “війна”, “військові дії”, є недоцільним. Законодавцем ці події термінологічно визначені як антитерористична операція (Закон України “Про боротьбу із тероризмом” від 20.03.2003 р. № 638).

Відмінність правової категорії “дитина війни” та діти, які були евакуйовані із зон проведення АТО та (або) отримали фізичні (психологічні) травми, полягає у різній правосуб’єктності. А саме: Законом України “Про соціальний захист дітей війни”¹⁷ від 18.11.2004 № 2195 дітям війни передбачені такі пільги: право на переважне залишення на роботі при скороченні чисельності або штату працівників; використання чергової відпустки в зручний для них час; одержання додаткової відпустки без збереження заробітної плати строком до двох тижнів на рік; право на 25-відсоткову знижку при платі за користування комунальними послугами (газом, електроенергією тощо) у межах середніх норм споживання та інші. Тоді, як діти, які були евакуйовані з зон проведення АТО та (або) отримали фізичні (психологічні) травми, що є одночасно внутрішньо переміщеними особами (подвійний правовий статус), не можуть через вік мати такі державні гарантії. Для них законодавцем закріплені інші державні гарантії та допомоги. Наприклад: щомісячна грошова допомога для внутрішньо переміщеної особи, отримання місця у дошкільному закладі, влаштування в загальноосвітній навчальній закладі, отримання медичної допомоги, в тому числі психологічної, тощо.

Таким чином, термінологічно та змістовно “дитина-війни” та “дитина-внутрішньо переміщена особа, яка постраждала внаслідок подій, в зоні проведення АТО” – це різні правові категорії, а тому об’єднати або ототожнити їх неможливо та надати їм окремий правовий статус “дитини війни” є недоцільним.

Дійсно, на сьогодні залишаються проблеми в соціальному забезпеченні дітей ВПО – дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту. Додаткову допомогу у забезпеченні соціального захисту таких дітей здійснюють волонтери. Волонтерські організації докладають багато зусиль у вирішенні проблем, пов’язаних з медичним обслуговуванням та психологічною реабілітацією, доступу до освіти, культурної та соціальної реінтеграції. Насамперед, організують відпочинок у таборах, екскурсії у міста та селища України, оздоровчі поїздки на море, виїзди за кордон, тощо. В регіонах діють безліч громадських ініціатив, спрямованих на надання соціальної допомоги, проте без підтримки влади, в першу чергу, законодавчої, надання цієї допомоги є обмеженим та малоефективним.

Незважаючи на наведене, залишається низка проблемних питань, що потребують правового регулювання, насамперед питання відповідальності за використання дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, залучення та/або втягування дітей до не передбачених законами України воєнізованих чи збройних формуваннях. Законом України “Про охорону дитинства”¹⁸ визначено, що особи, винні у порушенні вимог частини першої цієї статті, несуть кримінальну відповідальність, встановлену законом. У чинному законодавстві немає статті, в якій би прямо визначалась кримінальна відповідальність за вищевказані дії. Існує термін “експлуатація людини” (ст. 149 Кримінального кодексу України), яким охоплюються дії, пов’язані з використанням людини у збройних конфліктах тощо. Отже, у зв’язку зі складною ситуацією, що склалася в державі, питання участі дітей у воєнних діях і збройних конфліктах є як ніколи актуальним. Важливо на законодавчому рівні, внесенням змін до Кримінального кодексу України, чітко встановити відповідальність за залучення і використання у збройних конфліктах осіб віком до 18 років.

Враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що в науці права соціального забезпечення існує така категорія як дитина - внутрішньо переміщена особа. Остання потребує окремої уваги та захисту з боку держави. Чинна законодавча база з питань соціального захисту дітей - внутрішньо переміщених осіб не є досконалою та потребує доопрацювання, особливо в питаннях соціального захисту ВПО – дітей, які постраждали внаслідок збройного конфлікту та відповідальності винних осіб. На нашу думку, для якісного вдосконалення норм з питань соціального захисту таких дітей, має бути комплексна взаємодія як науки та законодавця, так і органів державної влади на місцях з волонтерськими організаціями.

1. *Статистичні дані щодо внутрішньо переміщених осіб в Україні станом на 07.07.2016 р.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/article>

2. *Скрипнюк О.В.* Проблеми забезпечення прав і свобод дітей в умовах збройного конфлікту: нові виклики для України / О.В. Скрипнюк // Альманах права. – 2015. – Вип. 6. – С. 20-24.

3. *Кудрявцева О.* Конституційні засади захисту прав і свобод дитини в Україні: досвід, проблеми, перспективи / О. Кудрявцева // Історико – правовий часопис. Конституційне, адміністративне, інформаційне та фінансове право. – 2014. – Р.ІІ. 1 (3). – С. 49-53.

4. *Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб* : Закон України від 20.11.2014 р. № 1706. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

5. *Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг* : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 505. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/505-2014-%D0%BF>

6. *Про облік внутрішньо переміщених осіб* : Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 509. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/509-2014-%D0%BF>

7. *Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам* : Постанова Ка-

бінету Міністрів України від 08 червня 2016 року № 365. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/8451/486607/> **8. Дітям переселенцев нужен особый статус.** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rian.com.ua> **9. Про охорону дитинства :** Закон України від 26.04.2001 № 2402. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2402-14> **10. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб :** Закон України від 20.11.2014 р. № 1706. – Там само. **11. Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг :** Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 505. – Там само. **12. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам :** Закон України від 16.11.2000 № 2109. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2109-14> **13. Про права дитини :** Конвенція ООН від 20.11.1989 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021 **14. Факультативний протокол до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах від 23.06.2004р. N 1845-IV** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_795 **15. Про охорону дитинства :** Закон України від 26.04.2001 р. № 2402. Там само. **16. Про соціальний захист дітей війни :** Закон України від 18.11.2004 р. № 2195. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2195-15> **17.** Там само. **18. Про охорону дитинства :** Закон України від 26.04.2001 р. № 2402. – Там само.

Basova Iryna. Concerning the problem of the legal status of internally displaced persons - children in Ukraine

The term "internally displaced persons" became known and actualized in modern Ukraine in connection with the armed conflict in separate parts of Luhansk and Donetsk regions, temporarily occupied Autonomous Republic of Crimea and the city of Sevastopol. Residents of these regions experienced a real danger to their life and health, and were forced to change

their place of residence and work. The territories controlled by Ukrainian authorities became the second home for many families that witnessed armed conflict, who lost their jobs, documents, material values, acquired throughout life. The process of the forced move and adaptation to a new place of residence is accompanied by a set of social, economic, legal and psychological problems the solution of which is possible with the assistance of state regulation, primarily social one. Particularly stressful and traumatic this situation became for the children, the disabled and the elderly.

The article provides a general characterization of internally displaced persons in Ukraine as of today. The issues of social protection of internally displaced people - children as a subject of social security law is studied.. A clarification concerning distinction of such concepts as: children - IDPs and IDPs – children is presented. It is established that the legislative framework for the legal regulation of IDPs, including IDPs - children, is being developed. The Law of Ukraine "On the rights and freedoms of internally displaced persons" became determining in the formation of the state policy in the sphere of social protection of internally displaced persons (IDPs - children). In Ukrainian legislature there is not a separate normative act that would regulate legal issues of IDPs - children exclusively. The above-mentioned law is of general character and applies to IDPs - children. It contains the definition of internally displaced persons, establishes the rights and obligations, determines the conditions of acquiring of legal status, including by the children, of guarantees of social protection and so on. The classification of internally displaced persons by subjective certainty is determined. The content of such categories as " child of war "; children being in difficult life circumstances; children affected by military operations and armed conflicts is revealed. The issue of criminal liability for the involvement of children into participation in armed conflict is raised. The matters that need to be improved to ensure the quality component of social protection of such persons are studied.

Key words: internally displaced persons, internally displaced persons - children, "child of war"; children being in difficult life circumstances; children affected by military operations and armed conflicts.